

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

100-річчя
вищої бібліотечної освіти
в Україні

Монографія

Під науковою редакцією А. Соляник

Харків
ХДАК
2025

Рекомендовано до друку вченою радою
Харківської державної академії культури
(протокол № 4 від 24 листопада 2025 року)

Авторський колектив:

Н. Бабкова, В. Варенко, О. Григоревська, І. Давидова, Д. Драпалюк, В. Загуменна,
Н. Капустіна, М. Комова, О. Марковець, О. Матвієнко, Т. Новальська, А. Петрушка,
В. Сєдих, А. Соляник, Я. Хіміч, М. Цивін.

Рецензенти:

Шейко В. М. — доктор історичних наук, професор, академік Національної академії мистецтв України, професор кафедри культурології та музеєзнавства, почесний ректор Харківської державної академії культури;

Сербін О. О. — доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, Генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого;

Маслак В. І. — доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

100-річчя вищої бібліотечної освіти в Україні : монографія / [авт. кол.:
С82 Н. Бабкова, В. Варенко, О. Григоревська та ін.]; під наук. ред. А. Соляник;
М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад.
культури. — Харків : ХДАК, 2025. — 284 с.

ISBN 978-966-8308-86-4

УДК 02:378.091.2]-043.86](477)“1925/2025”(02)

Видання присвячене 100-річчю заснування в Україні підготовки бібліотечних фахівців вищої кваліфікації. Висвітлюються історія заснування, основні етапи становлення та розвитку вищої бібліотечної освіти, особливості інституціоналізації регіональних освітньо-наукових бібліотекознавчих шкіл: харківської, київської, львівської. Для викладачів, здобувачів вищої бібліотечно-інформаційної освіти, її дослідників, бібліотечних фахівців.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Розділ 1. Етап зародження вищої бібліотечної освіти на теренах України (кінець XIX — початок XX ст.)	
Н. І. Капустіна	
ПЕРШІ БІБЛІОТЕЧНІ КУРСИ В ХАРКОВІ ЯК ПЕРШИЙ СТУПІНЬ БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ	12
Н. В. Бабкова	
СТАНОВЛЕННЯ ВИЩОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВИТИ В ХАРКОВІ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.	26
А. А. Соляник	
НАДІЯ ЯКІВНА ФРІДЬЄВА — ФУНДАТОР ХАРКІВСЬКОЇ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ ШКОЛИ	59
В. В. Сєдих	
ОЧІЛЬНИКИ ПІДГОТОВКИ БІБЛІОТЕЧНИХ ФАХІВЦІВ ЗА 100 РОКІВ ЇЇ ІСТОРІЇ В ХДАК.....	66
Розділ 2. Етап розбудови організаційної та когнітивної інфраструктури вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні (1930–1990-ті рр.)	
І. О. Давидова	
ВІД АКАДЕМІЧНОЇ ДО ЦИФРОВОЇ: ХАРКІВСЬКА БІБЛІОТЕКОЗНАВЧА ШКОЛА ЯК ФЛАГМАН РОЗВИТКУ ВИЩОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ	96
Т. В. Новальська	
ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ КИЇВСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ НАУКОВО-ОСВІТНЬОЇ ШКОЛИ	115
М. В. Комова, О. В. Марковець, А. І. Петрушка, Д. М. Дралюк	
ЛЬВІВСЬКА ОСВІТНЬО-НАУКОВА ШКОЛА З БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ НАУК: ВІД КУЛЬТУРОЦЕНТРИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ДО ЦИФРОВОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ.....	150
Я. О. Хіміч, В. В. Загуменна	
ВІД ТРАДИЦІЙ ДО ІННОВАЦІЙ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ В ТРАНСФОРМАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ.....	188
Розділ 3. Етап інноваційних трансформацій вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні (XXI ст.)	
О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін	
ВИЩА ІНФОРМАЦІЙНА ОСВИТА: ОСНОВНІ КОНЦЕПТИ ВИЗНАЧЕННЯ	226
В. М. Варенко	
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК СКЛАДОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ.....	245
О. В. Григоревська	
ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ.....	268

О. В. Григоревська

д-р наук із соц. комунікацій, старша наукова співробітниця,
проф. кафедри інформаційних комунікацій,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна
o.hryhorevska@kubg.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-2099-0000>

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Питання якості освіти, зокрема й якості вищої освіти, знаходяться в площині дискусій державних посадовців, науковців і практиків освітньої сфери й здебільшого стосуються визначення тих чинників, які формують майбутнє освітніх закладів. Тому відправною точкою нашого дослідження цілком справедливо може стати позиція, висловлена 2021 р. Європейською асоціацією університетів (European University Association) у стратегічному документі «Університети без стін: бачення на 2030 рік». На думку колег, європейські університети стикаються з величезними викликами й знаходяться в пошуку «стійкої рівноваги між екологічними, економічними та соціальними проблемами, цифровим переходом і основними політичними подіями», і одночасно позиціонуються як «одні з рушійних сил змін у новому десятилітті» [34, с. 4]. Університети без стін «забезпечать відкритий трансформаційний простір для вироблення спільних знань через дослідження, освіту, інновації та культуру» [34, с. 5].

Система вищої освіти в Україні також розвивається під впливом різноманітних факторів суспільного, технологічного, економічного, геополітичного та інституціонального характеру. Одним із стратегічних питань модернізації освітнього простору України є досягнення конкурентоспроможної якості вищої освіти, яка на сьогодні розглядається в контексті стійкого розвитку в умовах євроінтеграції та перспектив післявоєнного відновлення. Проблемні питання підвищення якості вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні також мають розглядатися як у загальному контексті досягнення якості вищої освіти, так і в галузевому вимірі, який включає аналіз думок українських освітян та стейкхолдерів, суспільного замовлення на фахівців інформаційної сфери, аналіз результатів акредитацій освітніх програм за спеціальністю тощо.

Джерельною базою дослідження стали нормативні документи у сфері вищої освіти, зокрема Закон України «Про вищу освіту» [25] і Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки [26], дослідження фахівців Інституту вищої освіти НАПН України, присвячені розвитку систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти [21; 28 та ін.], матеріали

аналітичних доповідей та річних звітів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) [11; 12; 13; 27], публікації науковців [1–10; 14–20; 23; 24; 29; 31–33]. У розділі монографії автором підсумовуються ідеї та висновки, висловлені у 2025 р. на наукових конференціях: «Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта» Української бібліотечної асоціації, «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» Київського національного університету культури і мистецтв, «Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття» Національного університету «Одеська політехніка», «Бібліотека. Наука. Комунікація. Пріоритети сьогодення та перспективи» Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, «100-річчя вищої бібліотечної освіти України» Харківської державної академії культури.

Аналіз попередніх досліджень і фахових публікацій засвідчує постійну увагу колег до проблематики розвитку, модернізації і трансформації бібліотечно-інформаційної освіти в Україні та світі. Історіографію питання умовно поділили на два періоди — період, який розпочався з впровадження нової об'єднаної спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа [1; 2; 4–6; 18–20; 23; 29; 31; 32] та сучасний, який охоплює час від 2020 р. (як період початку активної діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти) з акредитації освітніх програм та до сьогодні, до впровадження змін переліку спеціальностей, який констатує чергове оновлення змісту й назви бібліотечно-інформаційної спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа [3; 7–10; 14–17; 24; 33].

Для першого з визначених періодів характерні дискусії щодо концепцій та векторів модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти, які розгорталися в публікаціях Н. Бачинської [1], О. Матвієнко й М. Цивіна [19], А. Соляник [29], Т. Ярошенко та О. Сербіна [32]. Інформаційна парадигма підготовки фахівців спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» розкривається в статтях О. Воскобойнікової-Гузєвої [5], О. Матвієнко і М. Цивіна [18; 20], компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців бібліотечно-інформаційної галузі охарактеризований у публікації Н. Терещенко [31]. Окрема увага приділяється аналізу європейського досвіду розвитку магістерських програм та його імплементації в українські програми в роботах О. Воскобойнікової-Гузєвої [4; 6]. У публікаціях Н. Бачинської [2] та Т. Новальської [23] продовжується вивчення історичних етапів розвитку української бібліотечно-інформаційної освіти.

Для другого з визначених періодів характерні: комплексний підхід до пошуку шляхів трансформації вищої бібліотечно-інформаційної освіти — представлено в монографічному дослідженні А. Гуменчука [9], публікаціях О. Збанацької [14], В. Маслака, С. Федоренко, Л. Бутко [33], О. Політової та

Н. Терещенко [24]; поглиблення аналізу з визначення критеріїв якості вищої освіти — О. Григоревська [7], А. Гуменчук [10]; вивчення закордонного досвіду підготовки майбутніх фахівців інформаційної сфери О. Григоревська [8], М. Комова і Д. Драпалюк [15]; новітні технологічні підходи в підготовці фахівців за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» розкриваються в публікаціях Н. Бачинської і Т. Новальської [3], Т. Лугової тощо [17].

У контексті напрямів дослідження, що презентується в розділі монографії найважливішими є методологічні підходи, представлені в працях А. Гуменчука [9; 10], публікаціях О. Збанацької [14] та Н. Кушнарєнко та А. Соляник [16].

Попередні дослідження й публікації охоплюють широкий спектр питань, пов'язаних із різними аспектами розвитку бібліотечної та інформаційної спеціальностей, проте не ґрунтуються на аналізі результатів акредитаційного процесу.

Одним з гостро дискусійних залишається питання — що саме визначає якість вищої освіти? Безсумнівно, цілий комплекс показників і чинників. Під час роботи Восьмої міжнародної наукової конференції «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (Київ, травень 2025 р.) ми намагалися розглянути це питання зважаючи на кілька позицій. Одна з них вважає рейтинг закладу вищої освіти показником якості, інша — результати акредитації освітніх програм ЗВО, та прослідкувати як це впливає на репутацію ЗВО [7]. У характеристиці цих позицій ми ґрунтувались на дослідженнях фахівців Інституту вищої освіти НАПН України, матеріали аналітичних доповідей та річних звітів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), публікації науковців та практичний шестирічний досвід роботи Галузевої експертної ради 02 Культура і мистецтво.

Відповідно до Ст. 1, п. 23 Закону України «Про вищу освіту», поняття «якість вищої освіти» трактується як «відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості» [25].

У «Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG 2015) «якість вищої освіти» розглядається як багатовимірне поняття, що оцінюється крізь призму досягнення чотирьох головних цілей. Першою ціллю є підготовка студентів до активної громадянської позиції; другою — розширення їхніх можливостей для ефективного працевлаштування; третьою — сприяння особистому розвитку

студентів; четвертою — створення умов для побудови широкої і розвиненої бази знань, стимулювання досліджень та інновацій [30].

У колективній монографії наукового колективу Інституту вищої освіти НАПН України «Розвиток систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку» (2024) зазначено, що одним із результатів дослідження в напрямі вдосконалення якості вищої освіти є «з'ясування повної системи механізмів оцінювання якості вищої освіти (на крайніх полюсах якої акредитація і рейтинг, котрі відповідно пов'язані з мінімально достатньою та максимально досконалою якістю)» [28, с. 12]. З позиції практиків, які вже понад п'ять років реалізують європейські підходи до створення культури якості вищої освіти, активно працюють над позитивним сприйняттям цієї культури академічною спільнотою, складно погодитися з вищезазначеними тезами. Відповідно до яких на крайніх полюсах ієрархічного переліку механізмів оцінювання якості знаходяться рейтинг (фіксує максимально досконалу якість) та акредитація (виявляє мінімально достатню якість). Адже акредитаційний процес спрямований не лише на визначення та фіксацію наявного стану освітньої програми (або ж кластеру освітніх програм), але й має на меті спільне визначення векторів подальшого удосконалення та розвитку структури й змісту освітньої програми, взаємодії з внутрішньою системою забезпечення якості освіти та зовнішніми стейкхолдерами — роботодавцями, випускниками освітніх програм, академічною спільнотою, представниками громадських професійних організацій тощо.

Акредитаційний процес як механізм оцінювання якості освітніх програм та діяльності закладів вищої освіти.

Відповідно до Ст. 1, п. 4 Закону України «Про вищу освіту», поняття «акредитація освітньої програми» трактується як «оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти» [25]. На сьогодні в Україні акредитацію освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу за програмою, що акредитується, здійснюють експерти НАЗЯВО. Слід зазначити, що попри той факт, що концепція створення Національного агентства була закладена ще під час прийняття Закону України «Про вищу освіту» у 2014 р., а у 2016 р. був затверджений Статут Національного агентства і в грудні 2018 р. відбулося обрання членів НАЗЯВО, фактична операційна діяльність Національного агентства розпочалася у 2019 р., зокрема й формування галузевих експертних рад та навчання експертів. Перша акредитація була здійснена експертною групою навесні 2020 р. Отже, ми аналізуємо загальну статистику проведення акредитаційних процедур

НАЗЯВО за період 2020–2024 рр. та розподіл акредитаційних процедур ГЕР 02 Культура і мистецтво за спеціальностями. Загалом за період 2020–2024 рр. Національним агентством було розглянуто понад 10 тис. акредитаційних справ, а на 01.05.2025 р. в системі знаходилося понад 12 тис. акредитаційних справ. Лише у 2024 р. фахівцями Агентства розглянуто 2518 освітніх програм, за якими проведено 2539 процедур і ухвалено відповідні рішення.

ГЕР 02 Культура і мистецтво за визначений період розглянула 324 справи за повною процедурою (2020 р. — 71; 2021 р. — 90; 2022 р. — 28; 2023 р. — 73; 2024 р. — 62). Динаміка розгляду справ у 2025 р. є більш активною, ніж у 2024 р. За період січень — серпень 2025 р. вже понад 70 ОП пройшли необхідні процедури розгляду та прийняття рішень щодо акредитації на засіданнях ГЕР.

Як вже зазначено, у 2024 р. Агентство розглянуло за повною процедурою і ухвалило рішення щодо 62 освітніх програм у галузі знань 02 Культура і мистецтво. З них за рівнями вищої освіти: 22 освітні програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 37 — другого (магістерського) рівня та 3 — третього (освітньо-наукового) рівня. Традиційно найбільше освітніх програм розглянуто за спеціальностями 022 Дизайн (17) та 025 Музичне мистецтво (16), найменше — за спеціальностями 026 Сценічне мистецтво та 021 Аудіовізуальне мистецтво (по 2 ОП). Освітні програми за спеціальністю 027 Музезнавство, пам'ятокознавство того року не розглядались за повною процедурою. Рішення про акредитацію було ухвалено для 52 ОП (83,9 %), рішення про умовну (відкладену) акредитацію було прийнято для 9 (14,5 %) освітніх програм [27, с. 42–43].

Цікавою є динаміка розгляду справ та прийняття рішень у порівнянні з 2023 р. Загальна кількість освітніх програм, які було розглянуто за повною процедурою і за якими ухвалено рішення, зменшилась на 15,1 % (з 73 до 62). Відповідно до розподілу освітніх програм за рівнями вищої освіти: зменшилась частка програм першого (бакалаврського) рівня (з 45 до 22); відповідно збільшилась кількість освітніх програм другого (магістерського) рівня (з 24 до 37); кількість освітніх програм третього (освітньо-наукового) рівня змінилась не суттєво — зросла з 2 до 3; освітні програми третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти у 2024 р. на розгляд не надходили.

Слід відзначити також певні позитивні моменти. І у 2023, і у 2024 р. було ухвалено по одному рішення про акредитацію з визначенням «зразкова» за спеціальністю 025 Музичне мистецтво на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. Нагадаємо, що у 2021 р. рішення про акредитацію з визначенням «зразкова» було прийнято для однієї ОП за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. У 2025 р. вже ухвалено рішення про акреди-

тацію однієї ОП із визначенням «зразкова» за спеціальністю 022 Дизайн другого (магістерського) рівня вищої освіти.

До певної міри тривожною є тенденція зміни розподілу прийнятих рішень у 2023 та 2024 рр. Частка освітніх програм, для яких було ухвалено рішення про акредитацію, зменшилася з 95 % до 83,9 %. Частка освітніх програм, для яких було ухвалено рішення про умовну (відкладену) акредитацію, зросла з 5 % до 14,5 %. У 2023 р. було ухвалено 4 рішення про умовну (відкладену) акредитацію, у 2024 р. це число збільшилося до 9.

Аналіз суттєвих недоліків освітніх програм за результатами акредитації, загальні тенденції, тенденції галузі 02 Культура і мистецтво та спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа.

У травні 2024 р. відбулося затвердження оновленого Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів освіти, і був введений у дію додаток із переліком суттєвих недоліків, які виявляються експертами під час акредитаційної експертизи. Цей додаток як новий інструмент оцінювання якості експерти почали застосовувати від вересня 2024 р. З одного боку, це мало призвести до унормування прийняття рішень щодо визначення суттєвих недоліків, які виявлені під час аналізу проектування та реалізації освітньої програми, з іншого боку, наразі фіксується збільшення негативних оцінок акредитованих освітніх програм.

У «Доповіді про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році» окремих підрозділ присвячено аналізу суттєвих недоліків освітніх програм за результатами акредитації, які відбулися в період вересень — грудень 2024 р. [13, с. 107]. Авторами доповіді зазначається, що «з 415 освітніх програм, що увійшли до вибірки: щодо 343 (82,7 %) було прийнято рішення про акредитацію, щодо 3 — рішення про акредитацію з визначенням «зразкова», щодо 69 (16,6 %) — рішення про умовну (відкладену) акредитацію, що загалом відповідає загальному розподілу освітніх програм за рішеннями Національного агентства у 2024 та 2023 роках. Найбільша частка освітніх програм, щодо яких було прийнято рішення про умовну (відкладену) акредитацію, зафіксована в галузях знань: 02 Культура і мистецтво (33,3 % від загальної кількості освітніх програм галузі, що проходили акредитацію), 23 Соціальна робота (33,3 %), 01 Освіта / Педагогіка (29,2 %), 28 Публічне управління та адміністрування (28,6 %)» [13, с. 109].

Для галузі 02 Культура і мистецтво така тенденція потребує посиленої уваги та внутрішнього аналізу, оскільки загалом в цей період акредитацію проходили лише 12 програм, а 4 з них, вищезазначені 33,3 %, отримали умовну (відкладену) акредитацію. Важливим є розуміння, які саме критерії та які саме суттєві недоліки, виявлені експертами, спричинили такий

результат. Отже, для загальної кількості усіх проаналізованих освітніх програм (415 ОП) найчастіше було встановлено наявність принаймні одного суттєвого недоліку за такими критеріями: критерієм 2 Структура та зміст освітньої програми (у 13,5 % усіх освітніх програм і 81,2 % освітніх програм, щодо яких було прийнято рішення про умовну (відкладену) акредитацію); критерієм 8 Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми (у 10,4 % усіх освітніх програм і 62,3 % освітніх програм, щодо яких було прийнято рішення про умовну (відкладену) акредитацію); критерієм 6 Людські ресурси (у 5,8 % усіх освітніх програм і 33,3 % освітніх програм, щодо яких було прийнято рішення про умовну (відкладену) акредитацію); критерієм 1 Проектування освітньої програми (у 5,5 % усіх освітніх програм і 33,3 % освітніх програм, щодо яких було прийнято рішення про умовну (відкладену) акредитацію) [13, с. 111–112].

За результатами акредитаційної експертизи освітніх програм галузі знань 02 Культура і мистецтво Національним агентством було зафіксовано п'ять найбільш поширених суттєвих недоліків за критеріями 1, 2, 6 і 8: недолік 1.2.1. (8,3 % освітніх програм від усіх освітніх програм галузі знань 02 Культура і мистецтво, які проходили акредитаційну експертизу), недолік 2.2.3. (є хоча б один програмний результат навчання (ПРН), який не можна досягти. Можливі проблеми зі структурою та змістом освітньої програми, які спричинили недолік: 1) необхідні для досягнення ПРН результати навчання неможливо здобути в межах освітніх компонентів освітньої програми: такі результати навчання не включено до програми жодного з освітніх компонентів; результати навчання заявлено в програмах освітніх компонентів, але через невідповідність змісту (переліку тем, завдань, рівня, глибини) досягнення цих результатів є неможливим; 2) необхідні для досягнення ПРН результати навчання здобуваються лише в межах вибіркового освітніх компонентів, і студент, обираючи інші освітні компоненти (зокрема, з інших рівнів вищої освіти) або перезараховуючи результати навчання з інших ЗВО, може не здобути цих результатів навчання; 8,3 %), недолік 2.2.4. (є хоча б одна компетентність, визначена освітньою програмою, яка не формується; 16,7 %), недолік 6.1.1. (невідповідність кваліфікації (професійного досвіду — якщо ЗВО наводить його як компонент відповідності) викладачів освітнім компонентам, які вони забезпечують, з урахуванням вимог законодавства, 16,7 % освітніх програм) і недолік 8.5.1. (система внутрішнього забезпечення якості освіти не виявляє або не усуває виявлені недоліки в освітній програмі або освітній діяльності з реалізації освітньої програми, 33,3 %) [13, с. 126].

В означений період одна із чотирьох освітніх програм другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та

архівна справа, що акредитувалися, отримала умовну (відкладену) акредитацію із зазначенням суттєвих недоліків за кодом 2.3.1. (зміст освітньої програми не відповідає вимогам до предметної області щодо об'єктів вивчення та/або діяльності, або цілей навчання, або теоретичного змісту предметної області, або методів, методик, технологій, або інструментів, обладнання) та вже згадуваного найбільш частого недоліку за кодом 8.5.1.

У період із січня по червень 2025 р. за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа відбулося дві акредитації освітніх програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які завершилися рішенням НАЗЯВО про умовну (відкладену) акредитацію. Для однієї з ОП відповідно до Переліку суттєвих недоліків було визначено недолік за кодом 1.1.1. (не всі результати навчання, визначені стандартом вищої освіти, можуть бути досягнуті через програмні результати навчання) та вже згадуваний 6.1.1. (невідповідність кваліфікації (професійного досвіду — якщо ЗВО наводить його як компонент відповідності) викладачів освітнім компонентам, які вони забезпечують, з урахуванням вимог законодавства). Для другої ОП критичними стали недоліки за кодами 2.2.2. (структура і зміст освітньої програми не забезпечують необхідні попередні знання або навички для засвоєння хоча б однієї навчальної дисципліни), 2.2.3., 5.1.1. (форми контрольних заходів, методи, інструменти, критерії оцінювання не дають можливості встановити рівень досягнення здобувачем освіти результатів навчання для хоча б одного конкретного освітнього компонента або програмних результатів навчання загалом) та 8.5.1.

Той факт, що загалом вищезазначені коди суттєвих недоліків відповідають загальним тенденціям і тенденціям з визначенням суттєвих недоліків у структурі й змісті та реалізації ОП галузі Культура і мистецтво, не додає оптимізму. Ця ж тенденція може продовжитися восени 2025 р., якщо відповідальні за розвиток внутрішньої системи якості освіти у ЗВО та гаранті групи розробників ОПП та ОНП не звернуть належну увагу на зміст переліків суттєвих недоліків, які з 2024 р. є невіддільною складовою експертних висновків експертних груп та галузевих експертних рад. Одночасно варто відзначити, що національне агентство протягом року проводить понад 200 науково-методичних заходів, програми яких націлені на підвищення рівня обізнаності, компетентності та вмотивованості науково-педагогічних, педагогічних працівників та здобувачів освіти, які беруть безпосередню участь у процесах внутрішнього й зовнішнього забезпечення якості освіти. А успішність проходження процесів акредитацій освітніх програм є, окрім іншого, часткою репутації ЗВО.

Повертаючись до дискусійного питання пріоритетності рейтингів чи результатів акредитації, наведемо думку Н. Наконечної про те, що «репутація

університету є багатомірною конструкцією, яка спирається на академічну компетентність, відповідальне управління та соціальну привабливість» [22, с. 199]. Успішно акредитовані програми також можна вважати фактором, який впливає на формування репутації ЗВО, робить її більш привабливою та впливовою, засвідчує тісний зв'язок із різними групами стейкхолдерів, розкриває потенціал національного та міжнародного лідерства у сфері освітніх послуг.

Інституціональний складник забезпечення вищої освіти — заклади вищої освіти, здобувачі вищої освіти, кадрове забезпечення вищої освіти.

В основу аналізу інституційного складника вищої освіти України покладено статистичні відомості, представлені в «Доповіді про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році» [13]. За даними Єдиної державної бази з питань освіти (ЄДЕБО) станом на 01 січня 2025 р. налічувалося 625 закладів освіти (з них 114 є відокремленими структурними підрозділами), які здійснюють підготовку здобувачів за освітніми програмами трьох рівнів вищої освіти (бакалаврського, магістерського, освітньо-наукового / освітньо-творчого рівня) або продовжать підготовку здобувачів за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст.

За формами власності зазначені 625 закладів освіти розподіляються таким чином: 434 заклади мають державну форму власності; 40 — комунальну; 151 заклад — приватну. За категоріями ЗО, що реалізують ОП у сфері вищої освіти, розподіляються таким чином: 390 — заклади вищої освіти; 50 — заклади фахової передвищої освіти; 185 — наукові інститути (установи). Найбільша концентрація закладів освіти спостерігається в п'яти містах України — Київ (216), Харків (55), Львів (34), Одеса (24), Дніпро (24) [13, с. 11].

Здобувачі вищої освіти — статистика форм здобуття освіти та пріоритетних спеціальностей [13, с. 17]. На 01 січня 2025 р. за даними ЄДЕБО в Україні навчалося 1 074 626 здобувачів вищої освіти (з них 88 продовжували здобувати освіту за ОКР спеціаліста).

За рахунок видатків державного або місцевого бюджету навчалися 370 442 особи — 34,47 %; за рахунок коштів фізичних та/або юридичних осіб навчалися 701 741 здобувачів — 65,31 %. Окремі здобувачі освіти навчаються за альтернативними джерелами фінансування — ваучерами (2341 особа, 0,22 %), пільговими довгостроковими кредитами — 14 осіб.

За формами навчання переважна кількість здобувачів — 834941 особа (77,7 %) навчається за денною формою; 233160 осіб (21,7 %) обрали заочну форму навчання. Інші форми здобуття вищої освіти залишаються малочисельними — вечірня — 3151 особа; дистанційна — 2323 особи; поза аспірантурою — 963 особи [13, с. 23].

Станом на 01 січня 2025 р. найбільша кількість осіб здобувають вищу освіту за такими спеціальностями:

081 Право — 7 % від загальної кількості здобувачів;

073 Менеджмент — 5,84 %;

053 Психологія — 5,51 %;

014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) — 4,85 %;

112 Комп'ютерні науки — 3,45 %.

У 2024 р. на 5-й позиції була спеціальність 222 Медицина — 3,55 %. [13, с. 27].

На третьому освітньо-творчому рівні найбільша кількість здобувачів освіти навчається за спеціальністю:

025 Музичне мистецтво — 76,26 %;

023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація — 10,59 %;

026 Сценічне мистецтво — 6,36 %;

021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво — 5,93 %;

022 Дизайн — 0,85 %.

Науково-педагогічні працівники. Викладацький склад ЗВО: на основі даних ЄДЕБО визначено 105984 унікальних записи щодо науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, що здійснюють викладацьку діяльність.

Серед викладачів переважають жінки — 57,3 %, частка чоловіків становить 42,7 %. Особи з науковим ступенем: 80,4 % мають науковий ступінь, зокрема 15,8 % мають ступінь доктора наук, 64,6 % — кандидата наук чи доктора філософії [13, с. 34].

Освітні програми спеціальності 029 Інформація, бібліотечна та архівна справа / В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа в пропозиціях вступної кампанії 2025 року.

Слід зазначити, що з прийняттям Кабінетом Міністрів України 21 лютого 2025 р. постанови № 188 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» відбулися зміни в шифрах і найменуваннях галузей знань, кодах і найменуваннях спеціальностей. Таким чином, якщо в період 2016–2024 рр. спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, за якою на усіх рівнях вищої та фахової передвищої освіти готували фахівців для бібліотечно-інформаційної сфери діяльності, належить до галузі знань 02 Культура і мистецтво, з 2025 р. нова галузь В Культура, мистецтво та гуманітарні науки об'єднує 14 спеціальностей, зокрема В11 Філологія (за спеціалізаціями) та В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа.

Як видно з попереднього аналізу пріоритетів вибору здобувачів за спеціальностями, спеціальності галузі В Культура, мистецтво та гуманітарні науки не потрапляють на п'ятірки пріоритетів вибору здобувачів, але мають свого стабільного вступника. Якщо аналізувати рейтинг пріоритетів вибору здобувачів окремо за рівнями освіти, то на першому (бакалаврському) рівні на п'ятій сходинці рейтингу знаходиться спеціальність 035 Філологія (4,13 %), яка в загальному рейтингу початку 2025 р. посідає шосте місце.

За даними загальнодержавної системи Вступ.ОСВІТА.UA в межах літньої вступної кампанії 2025 р. українські заклади освіти пропонують широкий вибір освітніх програм для спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа.

Зокрема, маємо 88 пропозицій ОП фахової передвищої освіти, але варто враховувати, що програми з місцями державного замовлення та не бюджетні в системі представлено окремо. Лідерами за кількістю поданих заяв визначено Дніпропетровський транспортно-економічний фаховий коледж (ОП «Інформаційна та архівна справа», 78 заяв), Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж економіки і технологій Державного університету економіки і технологій» (ОП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», 62 заяви), Володимирський педагогічний фаховий коледж імені Агатангела Кримського Волинської обласної ради (ОП «Обробка інформації», 61 заява).

Вступникам на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти заклади освіти пропонують 55 програм. Наведемо приклади з найбільшими показниками щодо поданих заяв та найвищим показником конкурсу (співвідношення місць ліцензійного обсягу та поданих заяв). Отже, за кількістю зареєстрованих у системі ЄДЕБО заяв, які відображається в системі Вступ.ОСВІТА.UA, лідирують три університети — Київський національний університет культури і мистецтв, ОП «Інформаційна аналітика» (146 заяв, ліцензійний обсяг 80 місць, 50 місць держзамовлення, конкурс 1,82); Національний лісотехнічний університет України, ОП «Інформаційна діяльність» (114 заяв, ліцензійний обсяг 100 місць, 8 місць держзамовлення, конкурс 1,14); Національний університет «Львівська політехніка», ОП «Інформаційна, бібліотечна, архівна та книжкова справа» (94 заяви, ліцензійний обсяг 78 місць, 13 місць держзамовлення, конкурс 1,21).

Вступникам на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти заклади освіти пропонують 55 програм. Наведемо приклади з найбільшими показниками щодо поданих заяв та найвищим показником конкурсу (співвідношення місць ліцензійного обсягу та поданих заяв). Отже, за кількістю зареєстрованих у системі ЄДЕБО заяв, які відображається в системі Вступ.ОСВІТА.UA, лідирують три університети — Київський національний університет культури і мистецтв, ОП «Інформаційна аналітика» (146 заяв,

ліцензійний обсяг 80 місць, 50 місць держзамовлення, конкурс 1,82); Національний університет «Львівська політехніка», ОП «Інформаційна, бібліотечна, архівна та книжкова справа» (142 заяви, ліцензійний обсяг 70 місць, 26 місць держзамовлення, конкурс 2,03); Національний лісотехнічний університет України, ОП «Інформаційна діяльність» (114 заяв, ліцензійний обсяг 100 місць, 8 місць держзамовлення, конкурс 1,14). Проте, якщо будувати рейтинг закладів вищої освіти за показником конкурсу, картина буде дещо інша. Трійка лідерів бакалаврських освітніх програм розподіляється таким чином: Львівський національний університет імені Івана Франка, ОП «Інформаційна діяльність, бібліотечна та архівна справа» (конкурс 2,77; 83 заяви, ліцензійний обсяг 30 місць, 19 місць держзамовлення); Національний університет «Одеська політехніка», ОП «Інформаційна діяльність» (конкурс 2,5; 30 заяв, ліцензійний обсяг 12 місць, 9 місць держзамовлення); Західноукраїнський національний університет, ОП «Документознавство та інформаційна діяльність» (конкурс 2,47; 74 заяви, ліцензійний обсяг 30 місць, 21 місце держзамовлення).

Здобувачам другого (магістерського) освітнього рівня пропонується для вступу 37 освітніх програм. На момент аналізу даних прийом заяв на ці програми лише розпочався й оцінити результат стане можливим лише на момент проведення конференції в жовтні 2025 р. Можемо лише зазначити, що попри воєнний стан, виїзд певної частини вступників закордон, трансформації освітньої системи в аспектах зміни структури й змісту вступних випробувань для майбутніх магістрів (з 2025 р. обов'язковим є проходження єдиного фахового вступного випробування — предметного тесту з історії мистецтва), університети з традиційно сильними фаховими програмами вже мають свого вступника. Понад п'яти заяв на момент аналізу вже мали Донецький національний університет імені Василя Стуса, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Харківська державна академія культури, Національний транспортний університет, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського та інші.

Співпраця і партнерство як інструменти зовнішнього забезпечення якості освіти.

Серед засадничих принципів розвитку сучасного університету ми обов'язково зустрінемо співпрацю й партнерство. Виклики, які повстали перед системою вищої освіти України під час російсько-української війни, долаються учасниками освітнього процесу в тісній взаємодії із секторальними партнерами (інститутами, факультетами, кафедрами інших закладів вищої освіти країни), галузевими партнерами (установами й організаціями,

які діють у сфері культури, науки, освіти та медіакомунікацій), іншими зацікавленими стейкхолдерами, зокрема й закордонними. Кожна акредитована справа (зокрема, звіт-самооцінювання) приділяє увагу партнерській взаємодії університетів, факультетів і кафедр для реалізації дослідницького й творчого потенціалу здобувачів освіти, реалізації практико-орієнтованого навчання та розвитку фахових компетентностей науково-педагогічних працівників кафедри.

Однією з найпоширеніших форм наукової галузевої взаємодії є участь молодих дослідників у наукових заходах. Якщо взяти для прикладу діяльність кафедри інформаційних комунікацій Університету Грінченка, то вже понад 10 років поспіль платформу для обміну новими ідеями та відкриттями надає щорічна Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених «Бібліотека, книга та медіа в сучасній культурі», яку організовує кафедра в партнерстві з Українською бібліотечною асоціацією із залученням представників академічної спільноти України та партнерів із закладів вищої освіти. У 2023 р. кафедра ініціювала проведення круглого столу «Медіаосвіта — медіапрактика», який вже став постійним заходом Тижнів науки та об'єднує освітян, науковців, здобувачів і практиків медіабізнесу. Багато років поспіль кафедра інформаційних комунікацій у партнерстві з Львівським національним університетом імені Івана Франка та Харківською державною академією культури є співорганізатором Всеукраїнської наукової студентської інтернет-конференції «Інформація. Наука. Бібліотека. Весна».

Традиційними є участь здобувачів та викладачів Університету Грінченка в наукових заходах установ-партнерів, зокрема в щорічних міжнародних наукових конференціях: «Бібліотека. Наука. Комунікація» Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» Київського національного університету культури і мистецтв, «Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття» Національного університету «Одеська політехніка», «Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта» Української бібліотечної асоціації, у міжнародних та всеукраїнських конференціях Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, всеукраїнській науково-практичній конференції «Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі» Маріупольського державного університету та багатьох інших наукових форумах.

Важливого значення набуває партнерська взаємодія в розвитку творчого потенціалу і «м'яких навичок» здобувачів шляхом участі в різноманітних творчих конкурсах, волонтерській діяльності.

Партнерство з національними, державними та публічними бібліотеками, національними, державними та відомчими архівами, медіахолдингами, освітніми та інформаційними центрами може бути предметом окремого дослідження. Така взаємодія не тільки забезпечує високу якість практико-орієнтованої підготовки майбутніх спеціалістів, дозволяє оперативно реагувати на запити професійної спільноти, отримувати найновішу інформацію від гостьових лекторів (науковців і практиків), але й брати участь в організації важливих соціополітичних і соціокультурних подій. Незмінним складником партнерської взаємодії залишається фахове підвищення кваліфікації НПП у закладах вищої освіти України та фахові стажування викладачів на базі світових університетів.

Отже, підвищення якості бібліотечно-інформаційної освіти в Україні залишається ключовим завданням в умовах трансформацій та цифровізації суспільства та загальнонаціональної системи вищої освіти. Оновлена спеціальність В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа здатна реалізовуватися в умовах пошуку балансу між соціальними, економічними та екологічними викликами, активно підтримати цифровий перехід і працювати в логіці «університету без стін». Якість підготовки майбутніх інформаційних фахівців неможлива без партнерств із бібліотеками, архівами, музеями, інформаційними центрами, ІТ і медіасектором, державними інституціями та громадою. Випускники спеціальності критично важливі для відновлення постраждалих під час російсько-української війни фондів, оцифрування історико-культурної документальної спадщини, розвитку дистанційних сервісів і управління даними.

Перспектива подальших досліджень полягає в поглибленому аналізі результатів акредитаційних процесів як механізму оцінювання якості галузевих освітніх програм та діяльності закладів вищої освіти, які реалізують освітні програми спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа.

Сподіваємося, що попри демографічні виклики, складні умови воєнного часу, у яких перебуває частина закладів вищої освіти України, вимушені переміщення здобувачів та науково-педагогічних працівників, велику кількість європейських пропозицій програм вищої освіти для українських вступників ми збережемо інтелектуальний потенціал українського суспільства.

Список бібліографічних посилань

1. Бачинська Н. А. Базові концепції модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Україні. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 3. С. 32–37.
2. Бачинська Н. А. Бібліотечно-інформаційна освіта в Україні: етапи та характерні ознаки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2018. № 3. С. 57–67.

3. Бачинська Н. А., Новальська Т. В. Інтернет-маркетолог за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: функції та компетентності у конвергентних професійних практиках. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. Вип. 9. С. 125–136.
4. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Європейські магістерські програми — від промоції читання до управління цифровим контентом. *VIII Львівський міжнародний бібліотечний форум «Бібліотек@: від ідеальної до ефективноної»*: зб. матеріалів, м. Львів, 13–16 верес. 2017 р. / ВГО Укр. бібл. асоц. Київ, 2017. С. 47–49.
5. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Інформаційна парадигма підготовки фахівців спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Інформаційний простір бібліотеки*: тези доп. VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 18–19 трав. 2017 р. Львів, 2017. С. 29–31.
6. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Магістратура зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» — нові можливості та особливості вступу. *Бібліотечна планета*. 2019. № 1. С. 36–38.
7. Григорєвська О. В. Оцінювання якості вищої освіти: репутація, рейтинг, акредитація. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі*: зб. матеріалів VIII Міжнар. наук. конф., м. Київ, 15–17 трав. 2025 р. Київ, 2025. Ч. 1. С. 10–12.
8. Григорєвська О. В. Підготовка фахівців у галузі інформації та комунікації у закладах вищої освіти Федерації Валлонія-Брюссель (Королівство Бельгія). *Бібліотечна планета*. 2023. № 1. С. 29–31.
9. Гуменчук А. В. Вища бібліотечно-інформаційна освіта: еволюційні трансформації та закономірності розвитку: монографія. Київ: Ліра-К, 2024. 284 с.
10. Гуменчук А. Критерії якості європейської системи вищої бібліотечно-інформаційної освіти. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 6. С. 7–12.
11. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ: Нац. агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 59 с.
12. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2023 році / А. Бутенко [та ін.]. Київ: Нац. агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2024. 54 с.
13. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ, 2025. 160 с. URL: <https://metinvest.university/data/file/bd/18/bd186e8c05b44e2cb6f28e5a5ca3e8c7.pdf> (дата звернення: 12.10.2025).
14. Збанацька О. Трансформація бібліотечної освіти в Україні: сучасний огляд. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 4. С. 124–132.
15. Комова М. В., Драпалюк Д. М. Сучасні тенденції в освіті з бібліотекознавства та інформаційних наук: закордонний досвід. *Вісник Харківської державної академії культури*: зб. наук. пр. Харків, 2024. Вип. 65. С. 143–157.
16. Кушнарєнко Н. М., Соляник А. А. Вектори розвитку ефективної співпраці освітян та працедавців у системі підготовки бібліотечних фахівців. *Вісник Харківської державної академії культури*: зб. наук. пр. Харків, 2023. Вип. 63. С. 72–87.
17. Лугова Т. А. Серйозні ігри у підготовці фахівців за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2022. Вип. 13. С. 32–52. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2022.133>.
18. Матвієнко О., Цивін М. «ІТ-бібліотекарі»: пошук шляхів інноваційності, трудової мобільності чи зміна ціннісних орієнтирів професії? *Вісник Книжкової палати*. 2020. № 3. С. 25–30.

19. Матвієнко О., Цивін М. Вища інформаційна освіта: основні концепти визначення. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2017. № 3. С. 4–11.
20. Матвієнко О., Цивін М. Інформаційний менеджмент як основа концептуалізації моделі фахівця з інформаційної справи. *Вісник Книжкової палати*. 2017. № 4. С. 27–30.
21. Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції : монографія / О. Воробйова [та ін.] ; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2020. 220 с.
22. Наконечна Н. Репутація університету як ресурс розвитку культури якості вищої освіти (на прикладі акредитації освітніх програм з визначенням «зразкова»). *Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2021 рік* / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ, 2022. С. 197–207.
23. Новальська Т. В. Вища бібліотечна освіта в Україні: сторінки історії, шляхи модернізації. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство. Кам'янець-Подільський*, 2015. Вип. 4. С. 97–101.
24. Політова О. А., Терещенко Н. М. Сучасні виклики та нові підходи в реалізації освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі* : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Київ, 24 жовт. 2024 р. / Маріуп. держ. ун-т. Київ, 2024. С. 179–181.
25. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556 (зі змінами і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 12.10.2025).
26. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лют. 2022 р. № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-р#Text> (дата звернення: 12.10.2025).
27. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2024 рік / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ, 2025. 154 с. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/Річний_звіт-НА-за-2024.pdf (дата звернення: 12.10.2025).
28. Розвиток систем забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти в контексті стійкого розвитку : монографія / О. Воробйова [та ін.] ; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2024. 92 с.
29. Соляник А. А. Сучасні тренди модернізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти України. *Вісник Книжкової палати*. 2017. № 1. С. 22–26.
30. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015). URL: <https://naqa.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/07/Додаток-1.-Стандарти-і-рекомендації-щодозабезпечення-якості-в-Європейському-просторі-вищої-освіти.pdf> (дата звернення: 12.10.2025).
31. Терещенко Н. М. Проблеми формування та оцінювання компетентності фахівців бібліотечно-інформаційної галузі. *Інтегровані комунікації*. 2019. № 2. С. 101–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/integcommu_2019_2_16 (дата звернення: 15.10.2025).
32. Ярошенко Т., Сербін О. Аспекти реформування та вдосконалення сучасної бібліотечної освіти. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 2. С. 12–15.
33. Maslak V., Fedorenko S., Butko L. Modern trends in the training of library and information specialists. *Library Science. Record Studies. Informology*. 2024. Vol. 20, № 2. P. 8–19. doi: 10.63009/lrsi/2.2024.08.
34. Universities without walls. A vision for 2030. European University Association, 2021. 13 p. URL: <https://www.eua.eu/publications/positions/universities-without-walls-eua-s-vision-for-europe-s-universities-in-2030.html> (дата звернення: 12.10.2025).

Наукове видання

100-річчя
вищої бібліотечної освіти
в Україні

Монографія

Під науковою редакцією А. Соляник

Редактори:

А. А. Троян

Г. С. Положій

Комп'ютерна верстка:

І. Г. Колесник

Підписано до друку 19.12.2025. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. 16,5. Обл.-вид. арк. 20,45.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.

Віддруковано в ПП Озеров Г. В.

м. Харків, вул. Університетська, 3, кв. 9.

Свідоцтво про реєстрацію: № 818604 від 02.03.2000.